

Zgarbkowate (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) Puszczy Kampinoskiej Treehoppers (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) of the Kampinos Forest

Dawid MARCZAK

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie, ul. Olszewska 12, 00-792 Warszawa,
e-mail: dawid.marczak@gmail.com

KEY WORDS: faunistic, new records, *Stictocephala bisonia*, invasive species.

Zgarbkowate (Membracidae) to niezbyt liczna w gatunki rodzina pluskwiaków, na świecie licząca ponad 2500 gatunków (CHUDZICKA, 2004). W Polsce jest reprezentowana przez dwa gatunki rodzime: *Centrotus cornutus* (LINNAEUS, 1758) i *Gargara genistae* (FABRICIUS, 1775) oraz jeden gatunek obcy i inwazyjny – *Sictocephala bisonia* (KOPP et YONKE, 1977). Z obszaru Puszczy Kampinoskiej dotychczas nie wykazano żadnego z gatunków z rodziny Membracidae. Poniżej zaprezentowane są stanowiska trzech gatunków Membracidae w Puszczy Kampinoskiej.

Centrotus cornutus (LINNAEUS, 1758)

- DC59 Karolinów, 12 V 2018, 2 exx., w czerpak na wilgotnej łące zarastającej wierzbą.
- DC59 Bromierzyk, 30 VI 2020, 1 ex., w czerpak na skraju lasu.
- DC69 Kacapska Droga, 30 VI 2020, 2 exx., w czerpak w zaroślach wierzbowo-olchowych.
- DC69 Wiejca, 20 VI 2010, 4 exx., w czerpak na wilgotnej łące.
- DC69 Koszówka, 24 V 2020, 1 ex., w czerpak w zbiorowisku *Molinio-Arrhenatheretea*.
- DC79 Ławy, 23 V 2019, 1 ex., w czerpak w starym sadzie.
- DC79 Brzozówka, 7 V 2020, 1 ex., w czerpak na wilgotnej łące zarastającej wierzbą.
- DC79 OOS Kalisko, 28 V 2020, 1 ex., w czerpak zaroślach nad Kanałem Zaborowskim.
- DC89 Niepust ad Truskaw, 18 IV 2020, 1 ex., w czerpak w zbiorowisku *Molinion caeruleae*.
- DC79 OOS Kalisko, 8 V 2020, 1 ex., w czerpak w szuwarze nad Kanałem Zaborowskim.
- DC89 Izabelin, 3VII 2010, 1 ex., na suchej łące.
- DC89 Pocięcha, 18 VII 2020, 1 ex., w czerpak na wilgotnej łące zarastające olszą czarną.

- DC89 Truskaw, 18 VI 2010, 2 exx., w czerpak nad brzegiem stawu.
- DC99 Opaleń, 1 VII 2019, 3 exx., na polanie leśnej.
- DD60 Stare Gniewniewice, 24 VI 2017, 3 exx., na pastwisku zarastającym wierzbą rokitą.
- DD70 enklawa Ruska Kępa, 24 VI 2018, 1 ex., w czerpak w zbiorowisku *Salici-Populetum*.
- DD80 Kaliszki, 29 VI 2015, 3 exx., otrząśnięte ze młodych dębów i wierzb.

Występuje na ternach zaroślowych, z bujną roślinnością ziołoroślową, zazwyczaj w pobliżu cieków wodnych (HOLZINGER i in. 2003). Najpospolitszy gatunek Membracidae w Polsce. Znany z wielu lokalizacji. Na Nizinie Mazowieckiej podany ogólnikowo, bez lokalizacji, przez NASTA (1976) i CHUDZICKA (1982).

Gargara genistae (FABRICIUS, 1775)

- DC59 Bromierzyk, 21 VI 2019, 11 exx., w czerpak na *Cytisus scoparius*.
- DC79 Zaborówek, 8 VI 2017, 6 exx., w czerpak na *Cytisus scoparius*.
- DD70 Rybitew, 16 VI 2017, 18 exx., w czerpak na *Cytisus scoparius*.

Jest gatunkiem ciepłolubnym, spotykanym w miejscach nasłonecznionych, na których występują rośliny pokarmowe takie, jak *Cytisus*, *Ononis*, *Genista* (HOLZINGER i in. 2003). Gatunek nieco rzadszy niż poprzedni, jego rozmieszczenie jest uzależnione od występowania roślin pokarmowych, na których często tworzy duże agregacje osobników (HOLZINGER i in. 2003). Znany z Niziny Mazowieckiej (NASTA 1976), w tym z kilku lokalizacji w Warszawie i okolicach (CHUDZICKA 1981, 1982, 1986, 1990).

Stictocephala bisonia KOPP et YONKE, 1977

– DC69 Grądy, 1 VIII 2021, 2 exx., w czepak na *Ribes rubrum*.

Gatunek ten pierwotnie pochodzi z Ameryki Północnej (ARZONE i in. 2007), jednak wraz z handlem roślinami został zawleczony do Europy, Afryki i Azji (ŚWIERCZEWSKI i STROIŃSKI 2011). Do Europy został zawleczony na początku XX w., gdzie po raz pierwszy został stwierdzony w regionie Kovin na terenie Królestwa Węgier (obecnie Serbia), a następnie na terenie Francji (HORVATH 1912, LALLEMAND 1920). W Polsce pierwsze stwierdzenia tego gatunku pochodzą z lat 2008-2010 z Niziny Mazowieckiej, Niziny Sandomierskiej i Beskidu Wschodniego (ŚWIERCZEWSKI i STROIŃSKI 2011). W kolejnych latach podano szereg nowych stanowisk tego gatunku KOLAK i TASZAKOWSKI 2013, BRYSZ i SZWEDO 2015, DOBOSZ i SZWEDO 2015, WALCZAK i in. 2018).

Jest to gatunek inwazyjny, rozprzestrzeniający się po świecie wraz z handlem materiałem szkółkarskim (ŚWIERCZEWSKI i STROIŃSKI 2011). Obecnie w Polsce nie obserwuje się strat gospodarczych związanych z występowaniem tego gatunku, jednak w przyszłości nie można ich wykluczyć (WALCZAK i in. 2018).

HOLZINGER W. E., KAMMERLANDER I., NICKEL H. 2003. The Auchenorrhyncha of Central Europe. Vol. 1: Fulgoromorpha, Cicadomorpha excl. Cicadellidae. Brill, Leiden – Boston. XV + 672 ss.

HORVÁTH G. 1912. Az amerikai bivalykabóca Magyarországon. Rovartani Lapok, **19**: 145-147.

KOLAK G., TASZAKOWSKI A. 2013. Nowe stanowisko występowania *Stictocephala bisonia* KOPP et YONKE, 1977 (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) w Polsce. Acta Entomologica Silesiana, **21**: 77.

LALLEMAND V. 1920. Un Membracidae (Hem.) nouveau pour la faune française. Bulletin de la Société Entomologique de France, **3**: 56.

NAST J. 1976. Piewiki – Auchenorrhyncha (Cicadodea). Katalog Fauny Polski, XXI, **25**: 1-256.

ŚWIERCZEWSKI D., STROIŃSKI A. 2011. The first record of the Nearctic treehopper *Stictocephala bisonia* in Poland (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) with some comments on this potential pest. Polish Journal of Entomology, **80**: 13-22.

WALCZAK M., BROŻEK J., JUNKIERT Ł., KALANDYK-KOŁODZIEJCZYK M., MUSIK K., KASZYCA N., ŁAZUKA A., GIERLASIŃSKI G. 2018. *Stictocephala bisonia* KOPP et YONKE, 1977 (Hemiptera: Cicadomorpha, Membracidae) in Poland. Annals of the Upper Silesian Museum in Bytom Entomology, **27** (online 010): 1-13.

Wpłynęło: 30 sierpnia 2021

Zaakceptowano: 10 października 2021

PIŚMIENNICTWO

- ARZONE A., VIDANO C., ALMA A. 1986. Auchenorrhyncha introduced into Europe from the Nearctic region: taxonomic and phytopathological problems. [W:] M.R. WILSON, L.R. NAULT (red.): Proceedings of 2nd International Workshop on Leafhoppers and Planthoppers of Economic Importance, Provo, Utah, USA, 28th July-1st August 1986, CIE, London: 3-17.
- BRYSZ A., SZWEDO J. 2015. Nowe stanowiska kolcoroga bizoniaka *Stictocephala bisonia* KOPP et YONKE, 1977 (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) w Polsce. Acta Entomologica Silesiana, **23**: 229-230.
- CHUDZICKA E. 1981. Piewiki (Auchenorrhyncha, Homoptera). Fragmenta Faunistica, **26**: 175-191.
- CHUDZICKA E. 1982. Auchenorrhyncha (Homoptera) of Warsaw and Mazovia. Memorabilia Zoologica, **36**: 143-164.
- CHUDZICKA E. 1986. Structure of leafhopper (Homoptera, Auchenorrhyncha) communities in urban green of Warsaw. Memorabilia Zoologica, **42**: 67-99.
- CHUDZICKA E. 1990. Impact of the structure of urban green and of environment pollution on arthropods. Fragmenta Faunistica, **34**: 17-35.
- CHUDZICKA E. 2004. Cicadomorpha. (ss. 180-183, 185-192) [W:] W. BOGDANOWICZ, E. CHUDZICKA, I. PILIPIUK, E. SKIBIŃSKA (red.): Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa. 509 ss.
- DOBOSZ R., SZWEDO J. 2015. Drugie stanowisko *Stictocephala bisonia* KOPP et YONKE (Hemiptera: Cicadomorpha: Membracidae) na Górnym Śląsku. Acta Entomologica Silesiana, **23**: 225.